BASINDAN SEÇMELER

KARADENİZ'DEN günebakış

20 ARALIK 2021 PAZARTESİ 11

Free fall politika olur mu!

Millet faiz düştükçe faiz lobisi kaybediyor zannediyor galiba.

Oysa durumun hiç de öyle olmadığını yazdım defalarca.

Düşen faiz, faiz lobisine ödenen faiz değil.

Düşen faiz Merkez Bankası'nın politika faizi.

Diğer her türlü faiz durduğu yerde duruyor.

Hatta artıyor.

Şirketleri falan bir kenara bırakalım, Türkiye'de en düşük faizle kim borçlanabilir?

Tabii ki devlet, yani Hazine.

FATİH ALTAYLI

Merkez Bankası faizi 14'e düşürünce Hazine 14'le mi borçlanıyor zannediyorsunuz.

Komik olmayın.

Merkez Bankası faizi düşürünce, TL güçsüzleştiği için Hazine giderek artan bir faiz ile borçlanıyor.

Merkez Bankası'nın faiz indirimleri, aslında Türkiye Cumhuriyeti'nin faiz yükünü arttırıyor.

Merkez Bankası faiz indirmeye başladığı günden bu yana Hazine'nin borçlanma faizleri yaklaşık 4 puan arttı.

Şu anda siz faizi yüzde 14 zannediyorsunuz ama devletin borçlanma faizi yüzde 22'nin üzerinde.

Enflasyon arttıkça bu da giderek artacak.

Merkez Bankası kağıt üzerinde faiz indiriyor, gerçek hayatta faiz artıyor.

Bu arada TL de giderek değer kaybediyor.

Şu anda yapılmakta olan budur.

Tehlikeli olan ise bunun bir politika, daha doğrusu bilinçli bir politika zannediliyor olmasıdır.

Hem uygulayıcıları hem de halkımızın bir bölümü tarafından.

Böyle zannedildiği için bu "serbest düşüşe" bir önlem alınmaması artık bir beka sorunudur. HABERTÜRK

Kimlik siyasetinde nereden nereye?

Ak Parti yola çıkarken "Kimlik siyaseti yapmama" ilkesinden hareket etmişti. "Muhafazakâr Demokrasi" kitabı ile Ak Parti'nin siyasi çizgisini anlattığı farz edilen Yalçın Akdoğan'a göre "Kimlik siyaseti "Biz ve diğerleri ayrımı yapan; tek bir mezhebi, etnik unsuru veya dini anlayışı siyasetinin ana gövdesi yaparak, diğer seçenekleri karşısına alan bir söylem ve örgütlenme biçimini" ifade ediyordu." (Yeni Şafak, 30 kasım 2003)

Ak Parti iktidar oldu, iktidar oldu, dile kolay 19 yıl iktidar oldu ve bugün gelinen noktada, hem de Cumhurbaşkanlığı ile "milletin birliğini temsil" gibi bir sorumluluk üstlenmişken, oylarını – iktidarını "kimlik siyaseti" yaparak koruyup koruyamayacağının tartışıldığı günlere geldi.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçildiğinden ve iktidar imkanının yüzde 50 artı 1'e kilitlendiğinden beri, sistemi bu halde kodlayan Tayyip Erdoğan çok açık bir kimlik siyaseti izliyor. Bunun adı kamplaştırma. Tek başına olmadı, MHP ile birlikte yürüyor bu siyaset dili. MHP de yatkın böyle bir siyasete. Aslında Ak Parti "Açılım" hamleleriyle tam da bu çizgide farklılaşmıştı MHP'den. Ama şimdi eli mahkûm, yüzde 50 artı 1 bulmak için MHP diliyle buluşmaya mecbur kaldı.

Aslında Tayyip Erdoğan, ideolojik kimliği net bir insandı. "Dava" demek kimlik demekti çünkü. Onu etkileyen şiir dünyası salt kimlikti. Yani kendini kendi başına bıraksa, kimlikten başka türlüsü olmazdı.

Ama Ak Parti Refah'tan ayrışırken başka bir iddia ile yola çıktı. Refah "Millî görüş" diyordu ve bu, Ak Parti'nin ayrıştığı "kimlik siyaseti" alanını oluşturuyordu. "Millî görüş" alanında alınan oyların tepesi yüzde 22 olmuştu. Yani o yürüyüşle sınırlı toplum alanlarıyla buluşulabiliyordu.

Ak Parti için yola çıkanların bu yaklaşımında, oy kaygısının yanında, "Türkiye'nin bölünmüş kimliği" içinde kimlik siyaseti yapmanın sürekli toplumsal çatışma iklimini beslemek anlamına geleceği, bu yolla iktidar olunsa bile ülkeye hizmetin mümkün olmayacağı değerlendirmesi de vardı.

Kaldı ki, "çatışma iklimi içinde, "İslâmcı" çizgiden gelen insanların yol yürümesine kurulu düzen ne kadar imkân verir?" sorusu da Ak Parti'yi kuranların problem alanı olmalıydı.

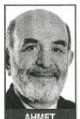
AHMET TAŞGETİREN

İşte oralardan çıktı "kimlik siyaseti yapmama" yaklaşımı.

Şimdi, "kimlik siyaseti"ne dönüş ise;

-Bir, yeni sistemin getirdiği yüzde 50 artı 1 zaruretinden doğdu ve...

-İki, elde edilen gücün kimlik adına-kimlik için bir şeyler yapabilme motivasyonundan etkilenildi.

Her iki motivasyon birbirini besledi ve artık Ak Parti iktidarı (MHP ile birlikte) milliyetçilik ile muhafazakârlığın harmanlandığı belirli bir kimlik adına, dünyayı yorumlayan, dost – düşman üreten ve güç kullanan bir yapı haline geldi.

Şu anda bunun, diyelim 2023 veya daha erken bir tarihteki seçimde sonuç alıp alamayacağı konusu gündemde.

Şu anda, yani ekonomik vasatın insanları kasıp kavurduğu bir noktada...

Acaba insanlar

"İç – dış düşmanlar memleketimize karşı saldırı halinde, yaşadığımız sıkıntılar onların eseri, bize niye düşmanlar, çünkü biz yükselen gücüz, yeni bir dünya kuracağız, onların dünyası sona erecek vs...

Onun için enflasyona, Türk Lirasının yerlerde sürünmesine, 'gavur parası'nın alıp başını gitmesine aldırmayın, açlıksa açlık, işsizlikse işsizlik, savaşta değil miyiz, bizi destekleyin ki, düşmanlarımızı yenelim"

gibi bir söylemin peşine takılırlar mı?

Bir kısım insan, bu değerlendirmeyi satın alıyor. Deniyor ki o oran, şimdilerde Ak Parti'de yüzde 23'lere, MHP'de yüzde 5-6'lara düşmüş durumda.

Epeyce bir insan "Kararsızlar" alanında, yani Araf'ta bekliyor. Önemli bir kısmı muhtemel ki "kimlik" ile "kötü yönetim" arasında tercih noktasında. "Ülkeyi iyi yönetme umudu veren, kimliklere de saygılı bir alternatif" olursa oraya akacak. Ne o, siz de bu alternatif şablonu tanıdınız mı? O tam da Ak Parti'nin yola çıkarken sunduğu şablon değil mi? Şimdi insanlar o şablonu Ak Parti'ye alternatif olarak arıyor.

Yalçın Akdoğan'ın 19 yıl önce Yeni Şafak'ta yazdığı yazının bir paragrafı şöyle:

"Toplumun belli bir kesiminin, belli bazı talepleri üzerinde yoğunlaşan partilerin kuşatıcı olamadığı çok açıktır. Asıl olan belli kesimlere temiz hava sağlamaya çalışmak yerine, herkesin teneffüs edebileceği temiz bir atmosfer için siyaset yapmak olmalıdır."

Aslında gerçekler biliniyor, ama her insanı eline geçirecek "güç tutkusu" alıp sizi, "kimlik hassasiyeti" taşıyorsanız, kimliğinizin de hiç onaylamadığı iklimlere savuruyor.

Sonra sadakatlerinden başka kusurları bulunmayan inançlı insanları "kimlik" mi "açlık" mı tercihi ile karşı karşıya bırakıyorsunuz. Kendi hayatlarınız o ikilemin yanından bile geçmediği halde...

Daha "Kimlik değerlerine" yaptığınız haksızlığa ve ödettiğiniz bedele bile gelmedik. KARAR

Afrika'nın talihsizliği..

"III. Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi" Türkiye'nin ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleşti. 16 Aralık'ta başlayan Zirve dün sona erdi. Ülkemiz ile Afrika arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi elbette çok çok önemli. Türkiye'de "Afrika Zirvesi" gerçekleşirken ABD'de Afrika kökenli Amerikalıların oy haklarını kısıtlamaya yönelik girişimler tartışılıyor. Amerika'nın kuruluş tarihinin yeniden yazılıp yazılmaması konusunda da tartışma yaşanıyor. Amerikan ırkçılık tarihinin okullarda okutulmasına ilişkin girişimler Cumhuriyetçiler ve Demokratlar arasındaki bölünmenin unsurlarından biri. Cumhuriyetçiler "eleştirel ırk teorisi"ne şiddetle karşılar.

Amerika'nın tarihinin yeniden yazılması gerektiğini savunanlar ABD'nin toprak hırsızlığı ve köle emeği üzerine kurulduğunu, federal yasaların ise ırksal ayrımcılığı koruduğunu vurguluyorlar. Cumhuriyetçilerin önemli bir kesimine göreyse Amerikan kimliği ve Amerikan siyasi düzeni "Beyaz-Anglo-Sakson Proteston(WASP)" olmalıdır. Amerikalı seçmenler söz konusu tartışmalar bağlamında bölünmüş görünüyorlar. Nüfus yapısının Beyaz olmayan Amerikalılar lehinde değişim yaşamasıyla Cumhuriyetçiler'in korkulu rüyası. Zira Siyahî Amerikalılar ve diğer Beyaz olmayan Amerikalıların ezici çoğunluğu Demokratlar'a oy veriyor.

Trump döneminde ivme kazanan "Siyahların Hayatları Değerlidir" hareketinin 2020'deki Başkanlık seçimlerini Demokrat Partili Joe Biden'ın kazanmasında önemli rol oynadığı biliniyor. Biden'in Başkan Yardımcısı olarak Hint-Afrika kökenli bir aileden gelen Senatör Kamala Harris'i seçmesi Siyahî Amerikalılar ve diğer göçmen grupları seçimlere katılım yönünde teşvik etmişti. Öte yandan "Kovid-19" salgınının daha çok Siyahîleri vurmuş olması Amerika'nın ekonomik düzeninin çarpıcı eşitsizliklerini ifşa etmişti. Yüzyıllarca köle olarak kullanılan Siyahî Amerikalılar, kölelik kaldırıldıktan sonra bile ayrımcı muamelelere maruz bırakıldılar. Siyahî Amerikalılar yetersiz beslenmeleri ve sağlık imkanlarına erişimlerinin bir hayli kısıtlı olması sebebiyle Kovid-19'un ölümcül ağına takılanlar listesinde ilk sıradaydılar. Kovid-19, altta yatan hastalığı olan bireyleri daha fazla etkiledi. Siyahî Amerikalıların altta yatan hastalıklardan muzdarip olmalarına maruz bırakıldıkları ayrımcılıktan kaynaklanıyor.

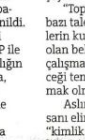
ABDULLAH MURADOĞLU

Amerikan zenginliğinin temelinde Afrika'dan zorla kopartılarak köleleştirilmiş Siyahî Amerikalılar yer alıyor. Keza Avrupa'nın zenginliğinin kaynağında da köleleştirilmiş emek var. Batı'nın servet biriktiminde 19. yüzyılda Afrika'nın sömürgeleştirilmesi önemli rol oynadı. Batılı sömürgeciler kıskaçlarını yaymadan evvel kıtanın kendi kendine yeten yerel ekonomik, idari ve siyasi kurumları vardı. Batılı güçler yüz yıl içerisinde bu kurumları yok ettiler. Bu yüzden Afrika'nın yoksulluğundan büyük ölçüde Batılılar sorumlu olarak görülüyorlar.

Afrikalılar "Soğuk Savaş" döneminde yine ikili bir baskı altında hayatlarını sürdürdüler. Amerika ve Batı Avrupa Afrika'daki askerî rejimlere destek vermek suretiyle Afrikalıların yaşamlarını daha da zorlaştırdılar. Yüzyıllardır Afrika'yı sömüren Avrupalı güçler, yaşadıkları kötü hayattan kurtulmak için canları pahasına ülkelerini terk eden insanlara şimdi sırtlarını dönüyorlar. Akdeniz'in ölümcül dalgaları zavallı insanları yutarken pişkince seyrediyorlar.

Batı kapitalizmi insanlığın varoluşsal felaketi olarak öne çıkan "İklim Değişikliği"nin de müsebbibi. Küresel ısınmaya katkısı en az olduğu halde bu felaketten en fazla etkilenen kıtalardan birisi, Afrika. Dünya Meteoroloji Örgütü ve diğer ilgili kuruluşların yaptığı araştırmalara göre Afrika'da her mevsim karlarla kaplı sadece üç dağ var: Tanzanya'da Kilimanjaro Dağları, Uganda'daki Rwenzori Dağları ve Kenya'daki Kenya Dağı. Bu dağlar Afrika'nın ısı dengesinde önemli rol oynuyor. Bu dağlar giderek ısınıyor ve yakın bir gelecekte Afrika ısı dengesini yitirecek. Yükselen deniz seviyeleri, sel, kuraklık, toprak kayması ve aşırı hava olayları da cabası. Söz konusu araştırmalara göre ısı artışlarına bağlı olarak 30 yıl içinde Sahra Altı Afrikası'nda gayri safi yurt içi hasılasının önemli ölçüde düşmesi öngörülüyor. Bu öngörülere bakılacak olursa Afrika daha da yoksullaşacak. "İklim Krizi"nin büyük güçleriyse Afrika'nın makûs kaderini değiştirmek için üstlerine düşen sorumluluktan kaçınıyorlar. YENİŞAFAK

Ekonominin siyasete kurban edilişi!

Türkiye ekonomisi tarihinin en zor dönemlerinden birini yaşıyor. Türk lirasının döviz karşısındaki değer kaybı yılbaşından bu yana yüzde 100'ü aşarken, halkın alım gücü giderek sınırlanıyor. İğneden ipliğe kadar hemen her üründe zam yarışı var...

En önemlisi de hâlâ kur artışının devam edeceğine yönelik güçlü bir kanaat olması! Kontrol altına alınamayan bu eğilim meselenin ekonomi politiğine bakmamızı gerekli kılıyor.

Elbette diğer sebepleri de konuşulabilir ancak stokçuluğun yaygınlaşmasında bu yönelim çok önemli.

Bir yandan artan enflasyon, bir yandan belirsizlik vatandaşın gelecek beklentisini hayli olumsuz bir noktaya taşımış durumda.

1-15 Aralık tarihlerinde NG araştırmanın 2045 kişi üzerine yaptığı çevrimiçi anket çalışmasında 2021 yılında satın alma gücünün azaldığını düşünenlerin oranı yüzde 82 düzeyinde. Her 3 katılımcıdan 2'si temel ihtiyaçlarını borçlanmadan karşılayamıyor. Beklendiği gibi her 10 kişiden 9'u artan döviz kurunun ekonomisini olumsuz etkilediğini düşünüyor. Önemli bulgulardan biri de "Türkiye ekonomisi ilerleyen yıllarda nasıl değişir?" sorusuna yüzde 69'u "Daha kötü olur" cevabını veriyor.

KÜRŞAD ZORLU

Bu ve benzer araştırma sonuçları önümüzdeki aylarda nasıl bir hal alacak göreceğiz.

Bir başka önemli husus da yeni asgari ücret artışıyla birlikte (eğer diğer meslek ve gelir gruplarında bir düzenleme yapılmazsa) Türkiye'de alt ve orta sınıf arasındaki mesafe kapanmakta ve daha fazla insan alt gelir sarmalının içerisinde kalmaktadır. Örneğin belirlenen asgari ücret ile öğretmen, mühendis ve doktor arasında maaş düzeyi nasıl dengelenecektir?

Ne yazık ki ülkede zaten var olan gelir ve servetin adaletsiz dağılımı son yaşadığımız kur krizi ile derinleşmiştir.

Ve daha önce de yazmıştım toplumsal güven aşındıkça siyasete ve ekonomik kararlara karşı güven azalmakta. Vatandaşın yaşamakta olduğu ekonomik sorunlara yönelik çözüm iradesinin varlığı ve gerçekçiliğine yönelik şüphesi umutsuzluğu artıran yegane zemin!

O halde buraya durup durarken mi gelindi?

Kamu tercihi yaklaşımına göre kamu kesiminin yapısı, büyüklüğü ve kararların alınış biçimi krizlere karşı tedbir alabilmede oldukça kritik. Gelişmiş demokrasilerde esas olan yönetişim kavramını hayata geçirebilmek olduğu için çoğunlukla sistemlerin inşası aşırı merkezileşmiş yönetimlere tercih edilir. Yani birlikte yönetim, hesap verebilirlik, şeffaflık, sorumluluğu üstlenme gibi zorunluluklar politik kararların ekonomideki başarı ya da başarısızlığında bir ölçüt...

Peki dışarıda birtakım saldırılar varsa ne yaparsınız? İçeride kendi ekonominizi ve sisteminizi bu kırılganlığa karşı hazır ve dayanıklı hale getirmeniz beklenir...

Türkiye 2001 ekonomik krizinin ardından bir yandan mali disiplini sağlayan tedbirleri uygulamış bir yandan da yapısal reformları sürdürmüştür. Hemen hemen tüm ekonomik göstergelerde hatırı sayılır iyileşmeler görülmüştür.

Fakat 2017 referandumunda kabul edilen ve Temmuz 2018'den itibaren uygulamaya konulan yeni yönetim sistemiyle birlikte karar verme süreçlerinin, kamunun uyum kapasitesinin ve denetim ayağının hayli aşınmaya başladığı dikkat çekmektedir.

Bu sistemin kusurlu ve eksik yanlarını en başından beri dile getiriyorum. Yeni sistemle uygulamada ara kademeler etkisizleşmiş ve devletin doğru bilgiye ulaşma ve üretme imkanı ciddi biçimde kısıtlanmıştır.

Buna ek olarak 2013 yılından bu tarafa Gezi olayları, darbe girişimi gibi içeride meydana gelen birtakım siyasi krizler, sınır ötesinde süregelen önemli askeri operasyonlar ve salgın süreci göz ardı edilemez. Suriye iç savaşından sonra Türkiye'ye gelen 3.6 milyon Suriyelinin mevcut tabloda 5 milyonluk yeni bir insanı yüke dönüşmüş olması sürdürülebilir değildir.

Bu yönüyle bakıldığında Türkiye içerde ve dışarda artan siyasi risklerle fotoğraflanmaktadır. Rakamlardaki değişimi burada tekrarlamak istemiyorum ancak bugün ülkede alınan kararların olumsuz sonuçlara yol açtığından söz ediyorsak aslında bu kararların alınış biçimini ve etkinliğini irdeliyoruz demektir. Yani yönetim sistemindeki sorunları ve aşılamaz bariyerleri...

Sanırım bunun en sembolik ifadesi ekonomi yönetiminde ve bilhassa Merkez Bankası'nda yaşanan iş ve görev devir hızıdır. Siyasetin ekonomiye yön vermesi mutlak bir kuşatıcılık ile şekillenmekte ve kurumların bağımsızlık işlevleri ortadan kalkmaktadır.

Bu durum ortak karar alma mekanizmalarını her geçen gün daha da tıkamakta ve siyaset kurumu topyekûn bir çıkmazın içerisinde girmektedir.

Vatandaşın haklı olarak seçim konusunu daha fazla konuşur hale gelmesi ise sadece yaşadığı ekonomik sorunlarla ilgili değil aynı zamanda geleceğe yönelik bu olumsuz beklentiyle de ilgilidir.

Ekonomistler halihazırda yürütülen ekonomi modeli için günlerdir tespit ve eleştirilerini yapıyor. Farklı düzeylerdeki bu uyarılara rağmen iktidar cephesi henüz tam açıklığa kavuşturulamamış olsa da bu modeli uygulamayı sürdürüyor. Muhakkak ki bu bir politik tercih ve vatandaşlar da bu tercihi puanlamayı sürdürecek. Pek muhtemel ki önümüzdeki aylar içerisinde söz konusu karar ve uygulamaların olumlu ya da olumsuz sonuçları daha açık görülecektir.

Çözüm nedir derseniz, Türkiye'nin imkanları ve potansiyeli bu dar geçitten sıyrılmaya yeterlidir. Ancak hızla ortak akıl ve ortak yarar ilkesini işletecek bir yönetim anlayışını hayata geçirmek, liyakat eksenine oturtmak gerekiyor. Ve tabii ki adalet, güvenilirlik, demokrasi ve uzlaşma kültürü... Faizler de işte ancak böyle bir iklimde ekonomiyi destekleyecek şekilde düşerek olması gereken denge haline yaklaşacaktır.

HABERTÜRK